

Osiągnięty efekt rzeczowy i ekologiczny – formularz ogólny Sprawozdanie z realizacji zadania (jeżeli dotyczy)

Tytuł zadania: **bez OGRÓDEK o bioróżnorodności**

Nr umowy: WFOS/D/723/44862023

Sprawozdanie z realizacji zadania (jeżeli dotyczy):

Należy uzupełnić, jeżeli wymóg składania sprawozdania został określony w umowie dofinansowania zawartej z WFOŚiGW w Gdańsku

Presja człowieka na środowisko z każdym rokiem jest coraz większa. Jednym z najdotkliwszych obrazów niekorzystnych zmian są miejskie tereny zielone i coraz częściej przydomowe ogrody. Również przyszyty trawnik obsadzony „tujami”, wprowadzanie gatunków inwazyjnych i powszechna „betonoza”, to niechłubne symbole dzisiejszego kształtowania zieleni w najbliższym otoczeniu człowieka. Dodać do tego należy pogłębiający się kryzys klimatyczny, skutkujący coraz częstszymi problemami z wodą (powodzie i susze), czy wprowadzanie gatunków obcych, wypierających rodzime. Wszystkie te aspekty wpływają niekorzystnie na rodzimą bioróżnorodność i jakość siedlisk w otoczeniu człowieka. By pokazać, że inny scenariusz jest możliwy zrealizowano projekt edukacyjno-informacyjny „bez OGRÓDEK o bioróżnorodności” a do współpracy zaproszono placówki oświatowe, tak aby wspierać dobre praktyki ogrodnicze, by zaszczipać w młodszym pokoleniu uważność na kwestie związane z kształtowaniem zieleni, by dać nauczycielom „zielone zaplecze” do prowadzenia warsztatów na terenie szkolnego ogródka a dorosłym biorącym udział w warsztatach szansę na zmianę nawyków.

Zrealizowane działania:

1. Zaprojektowano i stworzono 2 remizy na terenach szkół z województwa pomorskiego (poza Trójmiastem), wyłonione w ramach konsultacji.

Miejsca użyteczności społecznej jak szkoły, przedszkola to dobre przestrzenie na eksponowanie założeń ogrodniczych, które stają się bazą dobrych praktyk. To przestrzenie ogólnodostępne, często odwiedzane przez dzieci i dorosłych, kojarzące się z edukacją i czymś czym warto się inspirować przy aranżacji własnych ogródków.

Na terenie dwóch szkół, w Wielkim Kłinczu oraz w Sztutowie stworzono remizy, ostoje bioróżnorodności, które poza funkcją przyrodniczą odgrywają rolę zielonej pomocy dydaktycznej. Przyczyniają się do zwiększenia atrakcyjności siedlisk zurbanizowanych dla dzikich zwierząt żyjących w otoczeniu człowieka, a jako żywe, zmieniające się w trakcie pór roku i stale rozwijające miejsce na terenie szkoły, stanowią obszar, który daje mnóstwo możliwości do prowadzenia obserwacji i ciekawych badań nad przyrodą. Odbiorcami remiz przyszkolnych byli uczniowie i nauczyciele biorący udział w ich tworzeniu. Dzięki opatrzeniu remiz w tablice edukacyjne odbiorcami stali się również wszyscy odwiedzający szkołę. Prace nad stworzeniem remiz podzielono na etapy:

o wyłonienie wykonawcy remizy

W drodze zapytania ofertowego wyłoniono doświadczonego wykonawcę, który był odpowiedzialny za stworzenie koncepcji (w oparciu o wizję lokalną oraz analizę potrzeb i możliwości) a następnie projektu remizy, zakup niezbędnych materiałów, przygotowanie instrukcji pielęgnacyjnej oraz pomoc i nadzór nad wykonaniem nasadzeń. Wykonawca był również zobowiązany do prowadzenia edukacji w czasie tworzenia remiz. Przekazał sporą dawkę wiedzy merytorycznej, którą uczniowie zastosowali w konkretnych działaniach.

o Konsultacje w celu wytypowania szkół oraz projektów remiz

Zespół CIEE wraz z ekspertami, czyli doświadczonymi pracownikami parków krajobrazowych z PZPK dokonał wyboru 2 szkół niebudzących wątpliwości co do trwałości projektu.

o 2 warsztaty (po 1 w każdej szkole, prowadzone przez edukatorów CIEE) połączone z wizją lokalną terenu przed założeniem remizy.

Rozpoczynając projekt, w obu wytypowanych szkołach przeprowadzono warsztaty edukacyjne, połączone z wizją lokalną. W trakcie warsztatu, po części merytorycznej, uczniowie sami projektowali ogród bioróżnorodny w oparciu o drewnianą makietę „ogród przyjazny”. Pomysły i sugestie uczniów, nauczycieli i dyrekcji zostały przeanalizowane i w miarę możliwości wzięte pod uwagę przy projektowaniu remiz. Wraz z uczniami biorącymi udział w warsztacie oraz wykonawcą remiz przeprowadzono wizję lokalną przestrzeni. Wykonano do tego dokumentację fotograficzną oraz pomiary terenu.

○ **Stworzenie projektów remiz**

Na podstawie wizji lokalnej, sytuacji zastanej oraz sugestii uczestników warsztatów, jak i dyrekcji, powstały indywidualne wstępne koncepcje, a po ich akceptacji projekty remiz. W projektach został uwzględniony pełen zakres prac i niezbędnych materiałów dodatkowych. Każda koncepcja oraz docelowy projekt konsultowany był z ekspertami z parków krajobrazowych, uzgadniany ze szkołą a także akceptowany przez instytucje finansującą.

○ **Wykonanie 2 remiz – wspólnie ze społecznością szkolną (wybraną klasą) wraz z warsztatem edukacyjnym**

Każde remizowe założenie ogrodowe zostało stworzone podczas 4 godzinnego warsztatu. Warsztat realizowany był przez pracowników CIEE pod okiem wykonawcy - architekta krajobrazu. W jego trakcie uczniowie rozplanowywali rośliny zgodnie z wcześniej przyjętym projektem, przygotowywali grunt oraz sadzili rośliny i cebule. Pod nadzorem pracownika CIEE uczniowie rozmieścili na terenie remizy budkę dla ptaków, schrony dla nietoperzy i jeża, hotel dla owadów i poidło. Dodatkowo stworzyli również ziemny schron dla drobnych zwierząt, zagospodarowując w nim m. in. drewnianą paletę oraz resztki ziemi i roślin. Powstałe remizy różniły się między sobą składem roślin i układem ich nasadzenia, m.in. ze względu na odmienne zastane warunki terenowe.

W obu remizach zainstalowane zostały tablice edukacyjno-informacyjne.

Prace wykonywane przez uczniów poprzedzone były częściowym przygotowaniem terenu przez wykonawcę przy użyciu sprzętu specjalistycznego.

W trakcie warsztatu uczestnicy byli informowani o roli bioróżnorodności i potrzebie jej zwiększania w otoczeniu człowieka oraz wpływie degradacji siedlisk w kontekście kryzysu klimatycznego.

Na koniec warsztatu przedstawiciele szkoły otrzymali instrukcję pielęgnacji całej remizy, jak i poszczególnych roślin, przygotowaną przez wykonawcę.

Pracownicy CIEE wykonali dokumentację fotograficzną całego warsztatu.

○ **Zaprojektowanie, wykonanie i zamontowanie tablicy edukacyjno-informacyjnej**

Każda remiza opatrzona została niewielką tablicą edukacyjno-informacyjną, zaprojektowaną w formacie 70x90, w formie skośnej, by zapewnić dostępność dla osób ze szczególnymi potrzebami. Ze względu na umiejscowienie remiz przy szkołach, zespół CIEE zdecydował się na tablicę w formie komiksowej. Została ona zaprojektowana przez doświadczoną ilustratorkę i specjalistkę od dzikich zapylaczy, która projektowała również komiksy na potrzeby kampanii edukacyjnej. Taka realizacja zapewniała kompleksowość i spójność realizacji działania. Powstałe tablice były takie same w treści i układzie, jednak różniły się kilkoma gatunkami roślin w zależności od konkretnej szkoły. Tablica jest wykorzystywana przez nauczycieli podczas prowadzenia zajęć szkolnych. Stanowi także inspirację dla osób odwiedzających remizę do stworzenia własnych ostoj przyjaznych przyrodzie. Na tablicach znalazły się informacje takie jak:

- Cel powstania remizy
- Kto ją stworzył i komu ma służyć
- Wybrane gatunki roślin (min. rabatowe, ale także drzewa i krzewy) opatrzone rysunkami
- Wybrane gatunki zwierząt (min. owady, ptaki, ssaki), które mają szansę z niej skorzystać
- Przykłady „małej ogrodowej infrastruktury” budki lęgowej, domek dla jeża, poidło dla ptaków/owadów
- Informacje o dofinansowaniu
- QR kod do stron z szerszymi informacjami na tematy powiązane (jak bezpłatny program do nauki rozpoznawania drzew i krzewów rodzimych czy zakładka poświęcona projektowi i publikacje o ogrodach tradycyjnych czy gatunkach inwazyjnych).

2. Zaprojektowanie i stworzenie remizy na terenie siedziby CIEE/TPK

Stworzono miejską remizę w siedzibie CIEE/TPK, była to pierwsza realizacja w projekcie „bez OGRÓDEK o bioróżnorodności”. Wstępna koncepcja, projekt oraz przygotowanie i dostarczenie niezbędnych materiałów zostało zlecone wybranemu wykonawcy - architektowi krajobrazu, z doświadczeniem edukatorskim. Różniła się ona od tych powstałych przy szkołach, ze względu na już istniejące spore zagospodarowanie terenu, w postaci drzew oraz bliskie sąsiedztwo lasu. Posadzono m.in. drzewa i krzewy owocowe, wspomagające organizowaną cyklicznie „Akcję karmnik”. Dużą część nasadzeń stanowiły kwitnące (pyłko- i nektarodajne) byliny, zwiększające bazę pokarmową dla dzikich zapylaczy.

Remiza powstała podczas warsztatu, którego odbiorcami byli dorośli. W oparciu pracownicy CIEE o prowadzili różnego typu warsztaty edukacyjne dla odbiorców w różnym wieku. Dzięki tablicy edukacyjno-informacyjnej odbiorcami remizy są również wszyscy odwiedzający siedzibę CIEE/TPK w ramach różnorodnych przedsięwzięć, również tych nie związanych bezpośrednio z projektem.

Etapy działań:

○ Stworzenie projektu remizy

Dotychczas prowadzone działania edukacyjne oraz obserwacje terenu i sposobu jego zagospodarowania nadały wstępny zarys - koncepcję planowanej remizy. Został on następnie skonsultowany ze specjalistami z parków, administratorem terenu. Był on również przedstawiany do akceptacji instytucji finansującej. Po wieloetapowym procesie konsultacji sporządzono projekt, który również przeszedł drogę konsultacji i akceptacji.

○ Wykonanie remizy – wspólnie z pracownikami CIEE oraz grupą dorosłych wraz z warsztatem edukacyjnym

Remizowe założenie ogrodowe w siedzibie CIEE/TPK zostało stworzone podczas 4 godzinnego warsztatu. Warsztat realizowany był przez pracowników CIEE oraz architekta krajobrazu, do udziału w nim zaproszono osoby dorosłe. Podczas spotkania uczestnicy rozplanowywali rośliny zgodnie z wcześniej omówionym projektem, przygotowywali grunt i sadzili rośliny i cebule. Pod nadzorem pracownika CIEE rozmieścili na terenie remizy budkę dla ptaków, schrony dla nietoperzy i jeża, hotel dla owadów i poidełko. Ponadto stworzyli również ziemny schron dla drobnych zwierząt (który nie był planowany na etapie pisania wniosku o dofinansowanie), zagospodarowując w nim m. in. drewnianą paletę oraz resztki ziemi i roślin.

Skład i układ roślin dostosowany został do warunków lokalnych.

W remizie zainstalowana została tablica edukacyjno-informacyjna.

Prace wykonywane przez uczestników poprzedzone były częściowym przygotowaniem terenu przez wykonawcę przy użyciu sprzętu specjalistycznego.

W trakcie warsztatu uczestnicy byli informowani o roli bioróżnorodności i potrzebie jej zwiększania w otoczeniu człowieka oraz wpływie degradacji siedlisk w kontekście kryzysu klimatycznego.

Na koniec warsztatu pracownicy CIEE otrzymali instrukcję pielęgnacji całej remizy, jak i poszczególnych roślin, przygotowaną przez wykonawcę.

Pracownicy CIEE prowadzili dokumentację fotograficzną całego warsztatu.

○ Zamontowanie tablicy edukacyjno-informacyjnej

Podobnie jak przy remizach szkolnych, również ta przy ul. Polanki 51 w Gdańsku została opatrzona tablicą edukacyjno-informacyjną, zaprojektowaną przez tego samego rysownika, co tablice przy szkołach. Dzięki takiemu podejściu zachowano wspólną szatę graficzną i spójność wizualną. Treść tablicy została dostosowana do specyfiki remizy.

Tablica dzięki ciekawej i przyjaznej formie przyciąga uwagę i zachęca do jej oglądania, zarówno uczestników warsztatów jak i innych odwiedzających CIEE/TPK. Jest ciekawym uzupełnieniem edukacyjnym remizy oraz stanowi zachętę do tworzenia podobnych ości przyjaznych przyrodzie we własnych ogrodach.

3. Przygotowanie 10 grafik edukacyjno-informacyjnych,

W ramach projektu zlecono wykonanie 10 grafik komiksowych, pokazujących dobre wzorce lub obrazujących błędy w zagospodarowaniu ogrodu w kontekście przyrodniczym. Dla zachowania spójności wizualnej, grafiki zostały wykonane przez ilustratorkę, która stworzyła również tablice do remiz. Przedstawienie przyrodniczych problemów z jakimi możemy się spotkać w ogrodzie w formie komiksowej przyciąga wzrok. Stanowi również świetną pomoc dydaktyczną, wykorzystywaną przez CIEE podczas warsztatów i w mediach społecznościowych. Powstałe grafiki skupiały się na następujących aspektach:

- Planowanie ogrodu
- Życie podziemne
- „Chemia”
- Ogród – „pustynia”
- Zanieczyszczenie sztucznym światłem
- Noc w ogrodzie
- Woda w ogrodzie
- Rośliny inwazyjne
- Pułapki ekologiczne
- Jesienne liście

Niewyłączna licencja na powstałe grafiki umożliwia ich dalsze bezpośrednie wykorzystanie w edukacji, jak również tworzenie kolejnych materiałów w ich oparciu. Ponadto wydruki komiksów prezentowane są aktualnie na wystawie „Pod kreską”, eksponowanej w siedzibie CIEE. To zadanie „poza projektowe”, realizowane w ramach całorocznych działań edukacyjnych CIEE.

4. Realizacja 2 szkolnych akcji edukacyjnych przy szkołach z nowo powstałymi remizami.

W ramach zadania zrealizowano dwie szkolne akcje edukacyjne, w formie mini-pikników ze stoiskami. Ze względu na niekorzystne warunki pogodowe (deszcz) odbyły się one na salach gimnastycznych, a nie jak pierwotnie planowano przy remizach na świeżym powietrzu. W trakcie każdej akcji przygotowanych zostało 6 (zamiast planowanych 4) stoisk edukacyjnych o tematyce:

- Ptaki w ogrodzie
- Rodzime drzewa i krzewy oraz przyrodnicze łamigłówki
- Woda w ogrodzie (z dwuelementową makietą ogrodu deszczowego, makietą obrazującą tematykę spływu powierzchniowego oraz mini-makietą przybliżającą zagadnienie retencji wody)
- Ogród przyjazny (stoisko z drewnianą makietą interaktywną)
- Owady zapylające oraz rośliny pyłko- i nektarodajne
- Drzewne domino

Oprócz pracowników CIEE w realizację przedsięwzięcia włączyli się pracownicy parków krajobrazowych, odpowiednio w Wielkim Klinczu: Wdzydzkiego PK oraz Zielonej Szkoły w Schodnie a w Sztutowie: PK Mierzeja Wiślana oraz dodatkowo edukatorka z TPK. Dało to możliwość udziału w wydarzeniu większej liczbie grup. Stoiska w ciekawy i angażujący sposób pokazywały uczestnikom jak ważna jest bioróżnorodność.

W akcjach brali udział również uczniowie zakładający remizy. Zapamiętane podczas wcześniejszych aktywności informacje efektywnie wykorzystywali na stoiskach. Pokazuje to, że wcześniejsza edukacja była właściwa, wartościowa i sensowna oraz daje nadzieję na lepsze zrozumienie problemów dzikiej przyrody i jej ochronę w przyszłości. Nauczyciele mieli okazję na uzupełnienie posiadanej wiedzy i zobaczenie w jaki sposób mogą sami wykorzystać powstałe remizy przy edukacji.

Wartości dodaną był udział na jednym z pikników gości ze Szkoły Podstawowej w Niedamowie oraz z Niepublicznego Przedszkola "Tweety" w Wielkim Klinczu, którzy mogli zainspirować się do podobnych działań w swoich placówkach.

5. Realizacja 81 warsztatów edukacyjnych w oparciu o remizę w CIEE oraz istniejące makiety „ogród przyjazny” i „ogród deszczowy”.

W ramach działań edukacyjnych pracownicy CIEE przeprowadzili 81 warsztatów, których odbiorcami były przedszkola, dzieci i młodzież ze szkół podstawowych oraz ponadpodstawowych, a także grupy z edukacji domowej, czyli rodziny z dziećmi.

Warsztaty prowadzone były w oparciu o:

- stworzoną w ramach projektu remizę,
- z wykorzystaniem interaktywnej drewnianej makiety „Ogród przyjazny”,

- o z wykorzystaniem dwuczęściowej makiety „Ogród deszczowy”.

Warsztaty poruszały kwestie problemów dzikiej przyrody w otoczeniu człowieka, wpływie jego presji na dziką przyrodę oraz problemów związanych ze skutkami kryzysu klimatycznego.

Warsztaty prowadzone były w tematyce:

- o Jesień/wiosna w przyrodzie
- o Zimowe dokarmianie ptaków
- o W świecie latających smoków
- o Owocowy misz masz
- o Ogród przyjazny
- o Czy roślina może dokonać inwazji?
- o Ptaki - fenomen świata zwierząt
- o Wędrowki zwierząt na przykładzie ptaków
- o Drzewa i krzewy bez tajemnic

Różnorodna tematyka zajęć oraz metodyka ich prowadzenia dały szansę udziału grupom odbiorców w zróżnicowanym wieku, od przedszkolaków, poprzez uczniów szkół, w tym specjalnych, po uczniów szkół branżowych, z kierunku architektura krajobrazu i ogrodnictwo. Szeroki zakres tematyczny pozwalał na spojrzenie na ogród z różnych stron i przedstawienie wielu interesujących aspektów. Interaktywne pomoce dydaktyczne, ćwiczenia, elementy samodzielnego projektowania, obserwacje przyrodnicze przy remizie, gry i zabawy dla młodszych, prezentowane komiksy aktywizowały i angażowały uczestników a także sprawiały, że warsztaty były interesujące i wartościowe. Proste, konkretne przykłady, widoczne na wyciągnięcie ręki, pokazywały jak w nieskomplikowany sposób można przyczynić się do zachowania bioróżnorodności. Zajęcia cieszyły się dużą popularnością, wszystkie pozostaną na stałe w ofercie edukacyjnej CIEE.

Dodatkowo, poza planowaną pulą warsztatów dla grup, przy okazji szkolenia (nie ujętego w efekcie rzeczowym projektu) „Nowe kierunki w projektowaniu, zakładaniu i pielęgnacji ogrodów w Gdańsku oraz Gdyni” dla nauczycieli ogrodnictwa i architektury krajobrazu z całego kraju, organizowanego przez Krajowe Centrum Edukacji Rolniczej w Brwinowie, które częściowo odbyło się w naszej siedzibie:

- o opowiedziano o projekcie „bezOGRÓDEK o bioróżnorodności”,
- o edukowano w zakresie błękitno-zielonej infrastruktury,
- o odwiedzono ogród deszczowy, współtworzony przez CIEE.

Jest to wyśmienita inspiracja dla nauczycieli – branżystów do poruszania takich zagadnień w procesie dydaktycznym młodzieży, która w przyszłości zasili grono architektów krajobrazu, ogrodników i będzie miała realny wpływ na kształtowanie zieleni w przestrzeni publicznej oraz prywatnych ogrodach. To duża wartość dodana do projektu „bez OGRÓDEK o bioróżnorodności”, która pozytywnie wpływa na jego trwałość.

6.Realizacja 3 praktycznych warsztatów ogrodniczych w siedzibie wnioskodawcy (dla dorosłych)

Zrealizowano 3 praktyczne warsztaty ogrodnicze dla dorosłych. Prowadzone były przez doświadczonego architekta krajobrazu, a jednocześnie edukatora. Wykonawca zapewniał wszystkie niezbędne materiały, a dzięki doświadczeniu prowadził merytoryczny warsztat. Podczas wszystkich warsztatów (a także tworzenia remiz) stosowano podłoże beztorfowe, przy okazji edukując na tematy związane ze zmianami klimatycznymi.

Zrealizowane tematy:

- o warsztat wiosenny, zawierający podstawowe informacje ogrodnicze: rodzaje roślin (wieloletnie, jednoroczne i dwuletnie) i ich zastosowanie względem stron świata, podstawowe zabiegi ogrodnicze, rodzaje podłoża. Uczestnicy wykonali samodzielnie doniczki z recyklingu a następnie wysiali w nich rośliny jednoroczne, które zabrali ze sobą.
- o warsztat letni zawierający podstawowe informacje o rodzajach ogrodów lub kompozycjach, będących w zgodzie z naturą i panującym wokół krajobrazem; kolorystyce i proporcjach roślin; roślinach obcych i inwazyjnych oraz rodzajach

podłoża. Uczestnicy wykonali instalację ogrodniczą z kantówek i puszek po konserwach, w których posadzili zioła, które zabrali ze sobą. Kwitnące zioła stanowią doskonały pożytek dla dzikich zapylaczy.

- o warsztat jesienny, zawierający podstawowe informacje dotyczące przygotowania ogrodu/roślin do zimy: jak ściółkować rabaty, porządkować ogród, zabezpieczać rośliny na zimę, sadzić rośliny wieloletnie i cebule wiosenne. Uczestnicy wykonali nasadzenia roślin cebulowych do glinianych doniczek.

7.Udział edukatorów CIEE w 4 plenerowych piknikach – edukacja na stoisku „ogród przyjazny naturze i krajobrazom”.

W trakcie realizacji projektu pracownicy CIEE wzięli udział w 4 (zamiast planowanych 2) piknikach edukacyjnych, realizowanych przez podmioty zewnętrzne:

- o Święto Piotrowa - wydarzenia „KASZUBSKIE KWIATY. ogrody i tradycja | żywe dziedzictwo”
- o Wojewódzkie dożynki w Szemudzie
- o Piknik Czysta Rumia
- o Targi Pracy i Aktywności Seniorów w Gdańsku

Podczas pikników pracownicy CIEE propagowali działania prośrodowiskowe: sadzenie rodzimych roślin, zbieranie deszczówki, kompostowanie, zakładanie ogrodów deszczowych, tworzenie miejsc do życia dla dzikich zwierząt. Aktywizująca edukacja, z wykorzystaniem makiet interaktywnych oraz modeli, sprzyjała propagowaniu ogrodów naturalistycznych. Uczestnictwo w różnorodnych wydarzeniach na terenie województwa umożliwiało dotarcie do szerszego grona odbiorców i skutecznej promocji projektu.

8.Dodruk publikacji „Tradycyjne ogrody przyjazne naturze i krajobrazom”

Wykonano dodruk 500 sztuk publikacji (format A4, liczba stron:4+44) „Tradycyjne ogrody przyjazne naturze i krajobrazom” autorstwa jednej z ekspertek wskazanych w projekcie, Justyny Rymon-Lipińskiej z Zaborskiego Parku Krajobrazowego. Publikacja stanowiła uzupełnienie wiedzy przekazywanej podczas prowadzonych warsztatów. Otrzymały ją szkoły w których powstały remizy, była także dystrybuowana w trakcie pikników edukacyjnych i warsztatów. Propagowanie wersji elektronicznej dodatkowo zwiększało jej rozpowszechnienie, a co za tym idzie szerzenie treści przyrodniczych takich jak:

- o Jak stworzyć ogród przyjazny naturze?
- o Dobrze bo polskie! Gatunki rodzime w ogrodzie
- o Jak zaprosić zwierzęta do ogrodu?: owady zapylające, ptaki, jeże i nietoperze,
- o woda w ogrodzie
- o Sprzymierzeńcy ogrodnika – biegające i latające środki ochrony roślin
- o Alternatywa dla trawnika – czy wszystko i wszędzie musimy kosić?
- o Ochrona krajobrazu – tradycyjne ogrody wiejskie
- o Obcym wstęp wzbroniony – inwazyjne gatunki roślin
- o Zrób to sam! Projekty budek lęgowych i schronów dla zwierząt
- o Dobra praktyka ogrodnika – przyrodnika – kalendarium prac w ogrodzie.

9.Kampania edukacyjno-informacyjna na portalu społecznościowym facebook, w tym posty sponsorowane.

Facebook jest głównym kanałem wirtualnym, przez które Centrum rozpowszechnia i promuje realizowane przedsięwzięcia. Platforma umożliwiła efektywniejsze wykorzystanie potencjału 10 grafik, powstałych w ramach projektu. Głównym elementem kampanii było stworzenie 10 postów opatrzonych powstałymi komiksami, skierowanych do osób dorosłych. Merytoryczne i interesujące teksty do postów tworzone były przez zespół CIEE. O ich jakości świadczy chociażby fakt ich dalszego udostępniania na innych profilach na Fb. Poszczególne posty publikowane były zgodnie z przyjętym harmonogramem, tak by grafika i treść jak najlepiej pasowały do pory roku i aktualnych procesów zachodzących w danym okresie. Taka

publikacja postów umożliwiała zwiększenie zainteresowania nimi i wpisanie się w aktualne motywy poruszane w mediach. Dla zwiększenia zasięgu kampanii 5 wybranych, najbardziej pasujących do obecnych trendów postów zostało zrealizowane jako sponsorowane. Takie podejście umożliwiło zwiększenie zasięgu oddziaływania na grupy nie obserwujące profilu Centrum na co dzień. Dodatkowo edukatorzy dołączyli profil CIEE na FB do wielu grup tematycznych, związanych z ogrodami, tak by udostępniając posty dotrzeć z treścią merytoryczną do osób posiadających ogródki, pasjonatów i miłośników ogrodnictwa. By zapewnić dostęp do treści osobom nie posiadającym profilu na portalu społecznościowym, wszystkie grafiki oraz posty opublikowano na stronie CIEE.

10. Dokumentacja i promocja realizowanych działań na stronach www, portalu społecznościowym FB, za pośrednictwem newslettera i mediów.

Projekt „bez OGRÓDEK o bioróżnorodności” był wielowymiarowy. Przede wszystkim miał wpływać na większą świadomość, ale także budować prawidłowe postawy. Na potrzeby zgromadzenia wszystkich działań projektowych na stronie www Centrum powstała specjalna zakładka. Wszystkie działania realizowane w ramach projektu obramowane były specjalną przygotowaną na tę okazję grafiką, zawierającą nazwę projektu oraz logotypy Centrum oraz instytucji finansujących. Materiały publikowane na stronie www, profilu FB i wysyłane newsletterem opatrzone były informacjami nt. projektu i sposobu jego finansowania. Indywidualne działania realizowane w ramach zadania były publikowane w formie zaproszenia na stronie www Centrum oraz PZPK. Do każdego tworzone też było wydarzenie na FB i rozsyłano newsletter do subskrybentów CIEE. Z powstania poszczególnych remiz tworzony był podsumowujący wpis na stronie www i profilu FB. Z warsztatów dla szkół, warsztatów ogrodniczych, komiksów oraz pikników powstały relacje na stronie www i FB.

Dodatkowymi działaniami, nie ujętymi we wniosku, promującymi projekt były:

- Artykuł na temat idei ogródków przyszkolnych i projektu „bez OGRÓDEK o bioróżnorodności” w Biuletynie Pomorskiego Centrum Edukacji Nauczycieli w Gdańsku. Dodatkowo publikacja pdf z biuletynem jest dostępna do pobrania na stronie CEN, który wysłał newsletter do szerokiego grona nauczycieli z województwa.
- Mikołajkowy konkurs na profilu FB Centrum, w oparciu o grafikę z tablic remizowych.
- Konkurs Internetowy "Ogród nocą".
- Przedstawienie projektu oraz publikacji PZPK podczas wizyty w Centrum uczestnikom szkolenia „Nowe kierunki w projektowaniu, zakładaniu i pielęgnacji ogrodów w Gdańsku oraz Gdyni”, organizowanego przez Krajowe Centrum Edukacji Rolniczej w Brwinowie, dla nauczycieli ogrodnictwa i architektury krajobrazu z całego kraju.
- Relacja na stronach www i profilach na FB szkół z warsztatu przed-remizowego, tworzenia remiz i pikników edukacyjnych.
- relacja z pikniku bezOGRÓDEK o bioróżnorodności w szkole w Wielkim Klinczu na portalu kościerski.info oraz na stronie www szkoły.

Efekt ekologiczny:

Należy podać wartości mierzalne:

Edukacja ekologiczna i przyrodnicza koncentrująca się na zagadnieniach związanych z różnorodnością biologiczną, ogrodami przyjaznymi naturze i klimatowi oraz błękitno-zielonej infrastrukturze, propagowanie postaw proekologicznych i zasad zrównoważonego rozwoju u 8 168 osób uczestniczących w działaniach edukacyjnych (edukacja bezpośrednia) Centrum Informacji i Edukacji Ekologicznej w Gdańsku.
Edukacja pośrednia w tym zakresie dotarła aż do 982 242 osób.

Należy opisać efekt ekologiczny, uzasadnić ewentualne rozbieżności pomiędzy efektem planowanym, a osiągniętym:

Działania bezpośrednie:

- Konferencje/Seminaria/Warsztaty – 86 (zamiast 85), liczba odbiorców – 1702 (zamiast 1700)
- Akcje/Pikniki/Imprezy/Festiwale ekologiczne – 6 (zamiast 4), liczba odbiorców – 1176 (zamiast 700)
- Publikacje, wydawnictwa drukowane – 1, nakład 500 (liczba odbiorców trudna do oszacowania)
- Infrastruktura terenowa (ścieżki dydaktyczne, edukacyjne tablice i gry terenowe) – remizy z tablicami edukacyjnymi – 3, liczba odbiorców – 4790 (planowano minimum 2100)

Łączna liczba odbiorców działań bezpośrednich 8 168 (zamiast 5 000).

Działania pośrednie:

- Działania edukacyjno-promocyjne w mediach tradycyjnych (nie planowano) – 1, liczba odbiorców – 3570
- Działania edukacyjno-promocyjne w Internecie (posty i wydarzenia na FB, wpisy na stronie internetowej) – 56 (zamiast 15), liczba odbiorców – ponad 17413 – tylko część statystyk jest dostępna, nie mamy możliwości weryfikacji statystyk pojedynczych wpisów na stronach CIEE, PZPK i zewnętrznych, ponadto część statystyk z postów z pierwszej części realizacji projektu jest już niedostępna (zamiast 15 000)
- Newsletter promujący wybrane działania – 14 (zamiast 6), liczba odbiorców – 12 855 (zamiast 15 000)
- Kampania edukacyjna na profilu społecznościowym w oparciu o 10 grafik komiksowych i merytoryczne teksty – 1, liczba odbiorców – 948 404 (zamiast 115 000)

Łączna liczba odbiorców działań pośrednich 982 242 (zamiast 145 000).

Powstanie trzech remiz (stworzenie bazy pokarmowej i uzupełnienie o miejsca dające schronienia zwierzętom) realnie zwiększyła się różnorodność biologiczna przy trzech placówkach oświatowych, szkołach, w tym przy siedzibie CIEE. Uzupełnienie ich o tablice edukacyjno-informacyjne sprawiło że powstały „bezobsługowe” punkty dydaktyczne, które mogą pełnić funkcję zielonej klasy. W oparciu o całą stworzoną infrastrukturę (nasadzenia roślin oraz schronienia dla zwierząt), więcej warsztatów i szkolnych lekcji może odbywać się w terenie. Dzięki zwiększeniu różnorodności gatunkowej nauczyciele biologii czy przyrody a także nauczania początkowego dysponują użyteczną pomocą dydaktyczną, doskonale pokazującą zależności w świecie przyrody.

Do doskonałym potwierdzeniem osiągniętego efektu ekologicznego są słowa od nauczycielki koordynującej działania remizowe w szkole:

- Po stworzeniu remizy:

„Razem ze społecznością uczniowską chcę serdecznie podziękować za zorganizowanie przyszkolnej remizy bezOGRÓDEK o bioróżnorodności! Dzięki Państwa zaangażowaniu i pasji, nasi uczniowie mieli możliwość zdobycia cennych umiejętności oraz wiedzy na temat uprawy roślin i zdrowego stylu życia. Warsztaty były nie tylko edukacyjne, ale również bardzo inspirujące. Dzieci z entuzjazmem uczestniczyły w zajęciach, a ich radość z odkrywania tajników ogrodnictwa była niezapomniana. Wspólna praca w ogrodzie zacieśniła więzi między uczniami oraz nauczycielami, tworząc przyjazną atmosferę współpracy.

Jeszcze raz dziękujemy za poświęcony czas i wysiłek. Mamy nadzieję, że to nie ostatnie takie wydarzenie i że w przyszłości będziemy mogli kontynuować tę wspólną inicjatywę.”

- Po szkolnym pikniku:

„Serdecznie dziękujemy za zorganizowanie wspólnych warsztatów „bezOGRÓDEK o bioróżnorodności” Było to niezwykle inspirujące i pouczające doświadczenie. Warsztaty były niezwykle cenne i dostarczyły nam wielu praktycznych wskazówek oraz nowej wiedzy na temat tworzenia przestrzeni przyjaznych naturze. Cieszymy się, że mogliśmy wziąć w nich udział i poszerzyć naszą świadomość ekologiczną. Mamy nadzieję na możliwość dalszej współpracy lub uczestnictwa w podobnych inicjatywach w przyszłości.”

Założenia ogrodowe stanowią swojego rodzaju inspirację i mogą być wykorzystane jako dobre praktyki w innych szkołach, co może zadziałać jak efekt śnieżnej kuli i przywrócić dobre skojarzenia „ogródkom przyszkolnym”. Przyczyniło się do tego m.in. zaproszenie na piknik w szkole, w której powstała remiza, przedszkola i uczniów ze szkoły podstawowej z sąsiedniej miejscowości. Remizy także inspirują uczniów i ich rodziców do aranżowania przestrzeni wokół domów w sposób przyjazny naturze i krajobrazom. Remizy przyciągają różnorodne gatunki zwierząt, dzięki czemu stały się dobrym miejscem do ich obserwacji, szczególnie ptaków i owadów. Istotna jest także kwestia właściwego doboru gatunków, sadzenia roślin rodzimych, odpornych na postępujący kryzys klimatyczny, np. ekstremalne susze. Działania edukacyjne przewidziane w projekcie przełożyły się także na wzrost poziomu świadomości ekologicznej mieszkańców województwa pomorskiego na temat ochrony różnorodności biologicznej oraz potrzeby adaptacji do zmian klimatu i przeciwdziałania skutkom tych zmian, a w szczególności związane z projektowaniem w zgodzie z warunkami lokalnymi i krajobrazowymi, potrzebą zachowania jak największej powierzchni biologicznie czynnej czy gospodarowaniem wodą w ogrodzie. Wraz z założeniem ogrodowym społeczność szkoły otrzymała zalecenia pielęgnacji remizy. Dzięki temu dostały szansę, by wyrobić lub wzmocnić dobre nawyki, postawy i zachowania, jak np. czyszczenie budki lęgowej, uzupełnianie wody w poidelku.

Dorośli odbiorcy projektu zdobyli podstawową wiedzę o możliwych do podejmowania w swoim otoczeniu i gospodarstwach domowych działaniach, służących ochronie bioróżnorodności oraz adaptacji do zmian klimatu i przeciwdziałania skutkom tych zmian. Dzięki temu mogą dokonywać bardziej świadomych wyborów przy projektowaniu swoich ogródków i wykorzystaniu błękitno-zielonej infrastruktury. W sklepach ogrodniczych będą wybierali podłoże beztorfowe, gatunki rodzime, pożytkowe, pyłko- i nektarodajne, owocujące, zwiększą pulę gatunkową w swoich ogrodach i przestaną postrzegać ogrody typu „trawa i tuje” za wyznacznik modnego założenia. Sprzątając ogród przed zimą częściej będą pamiętać o pozostawianiu schronień dla zwierząt, np. jeży.

Odbiorcy działań w Internecie mogli zweryfikować i poszerzyć swoją wiedzę przyrodniczą a także obalić mity nie mające uzasadnienia w nauce, dotyczące szeroko pojętych praktyk ogrodniczych. Odbiorcy publikacji „Tradycyjne ogrody...” nabrali szerszej perspektywy w postrzeganiu swoich założeń ogrodowych.

Osiągnięty efekt ekologiczny przekroczył plany, także dzięki dodatkowym nieplanowanym działaniom, np.

- artykułowi w Biuletynie Pomorskiego Centrum Edukacji Nauczycieli w Gdańsku, który dociera do nauczycieli, inspirując do zakładania przyszkolnych ogródków;
- szkoleniu „Nowe kierunki w projektowaniu, zakładaniu i pielęgnacji ogrodów w Gdańsku oraz Gdyni” dla nauczycieli ogrodnictwa i architektury krajobrazu z całego kraju, organizowanym przez Krajowe Centrum Edukacji Rolniczej w Brwinowie, które częściowo odbyło się w naszej siedzibie. Podczas spotkania opowiedziano o projekcie „bezOGRÓDEK o bioróżnorodności”, edukowano w zakresie błękitno-zielonej infrastruktury a także odwiedzono ogród deszczowy, współtworzony przez CIEE;
- większej liczbie pikników, podczas których edukowano o ogrodach przyjaznych naturze.

Efekt rzeczowy:

Należy podać wartości mierzalne:

Działania projektowe objęły:

- Organizowanie seminarium/warsztatów 86 (zamiast 85) szt.
- Organizację akcji/pikników/imprez/festiwali ekologicznych 2 szt.
- Stworzenie remiz dla dzikich zwierząt – 3 szt.
- Projekt, druk i montaż tablic edukacyjnych – 3 szt.
- Druk folderu - 500 szt.
- Udział w piknikach edukacyjnych organizowanych przez podmioty zewnętrzne – 4 (zamiast 2) szt.
- Stworzenie grafik edukacyjnych w formie rysunków komiksowych - 10 szt.

Należy opisać efekt rzeczowy, uzasadnić ewentualne rozbieżności pomiędzy efektem planowanym, a osiągniętym:

Zarówno w przypadku działań bezpośrednich jak i pośrednich osiągnięto efekt rzeczowy znacznie przekraczający zaplanowany.
Ze względu na zróżnicowaną liczbę uczniów w klasach, zrealizowano o 1 więcej warsztat dla grup, tak by osiągnąć zakładaną liczbę odbiorców.
Wysłano więcej newsletterów niż planowano, lecz dotarły do trochę mniejszej liczby odbiorców.
Przyczyną różnicy była płynna realizacja warsztatów dla grup i brak potrzeby dodatkowego promowania oferty edukacyjnej w każdym semestrze szkolnym.
Z kolei działania edukacyjne w przestrzeni internetu (posty w ramach kampanii edukacyjnej na profilu społecznościowym w oparciu o 10 grafik komiksowych i merytoryczne teksty oraz inne posty na FB a także wpisy na stronie internetowej CIEE i PZPK) znacząco przekroczyły zaplanowane efekty, zarówno pod kątem liczby jak i osiągniętych zasięgów. Świadczy to o bardzo dużym zaangażowaniu edukatorów CIEE w realizację projektu, bardzo dobrze dobranej tematyce oraz świetnie prowadzonej narracji oraz umiejętności pisanie w sposób atrakcyjny, wartościowy i interesujący dla odbiorców.

Metodologia:

Należy podać metodologię wyliczenia efektu rzeczowego i ekologicznego (jeżeli dotyczy):

Sposób potwierdzenia osiągnięcia efektu rzeczowego zależał od rodzaju zadań i był liczony oraz dokumentowany w sposób zgodny z zaplanowaną metodologią.

Działania bezpośrednie:

- wykonanie remiz i montaż tablic – protokoły zdawczo-odbiorcze i dokumentacja fotograficzna;
- warsztaty dla grup – zbiorcze listy obejmujące nazwę szkoły, klasę, liczbę uczniów i nauczycieli, nazwisko osoby prowadzącej, czas trwania zajęć oraz dokumentacja fotograficzna;
- warsztaty dla osób indywidualnych – dokumentacja fotograficzna i zestawienie tabelaryczne (temat warsztatu, czas trwania, liczba uczestników, kategoria wiekowa (D-dorośli), miejsce realizacji);
- stworzenie 10 grafik – protokół zdawczo-odbiorczy;
- realizacja 2 akcji edukacyjnych w szkołach w których powstały remizy – zbiorcze listy obejmujące nazwę szkoły, miejscowość, klasę, liczbę uczniów i nauczycieli, nazwisko osób prowadzących, czas trwania zajęć oraz dokumentacja fotograficzna,
- stoiska edukacyjne podczas pikników plenerowych – dokumentacja fotograficzna i zestawienie tabelaryczne liczby osób aktywnie korzystających ze stoiska, w oparciu o kalkulacje edukatorów;
- dodruk publikacji – protokół zdawczo-odbiorczy;
- odbiorcy 3 remiz z tablicami edukacyjnymi - zestawienie tabelaryczne w oparciu o szacunek społeczności szkolnych z 2 remizami (poza uczestnikami warsztatów ujętych we wniosku) oraz osoby odwiedzające CIEE, korzystające ze stałej oferty edukacyjnej – działań wykraczających poza wniosek „bez OGRÓDEK o bioróżnorodności!”, dodatkowo osoby odwiedzające w tym czasie TPK

Działania pośrednie:

- działania edukacyjno-promocyjne w Internecie (posty i wydarzenia na FB, wpisy na stronie internetowej) – zestawienie tabelaryczne z liczbą wpisów – postów, zaproszeń na wydarzenia, relacji z liczbą wyświetleń (niestety aktualnie statystyki postów na portalu społecznościowym facebook z pierwszych miesięcy realizacji projektu są niedostępne, jednak liczba wyświetleń postów z drugiej części projektu przekracza planowane zasięgi);
- kampania informacyjna za pośrednictwem newslettera – liczba wysłanych newsletterów z łączną liczbą odbiorców;
- kampania edukacyjna na portalu społecznościowym fb, w tym posty sponsorowane – zestawienie statystyk z portalu społecznościowego sporządzone przez koordynatora projektu oraz raport z realizacji kampanii sponsorowanej – statystyki z Facebook Menagera (zasięg i wyświetlenia) a także dodatkowo raport sporządzony przez firmę, która prowadziła kampanię z postami sponsorowanymi.

W tabeli efektów ekologicznych ujęto tylko liczby osób, które zespół CIEE rzetelnie udokumentował podczas realizacji działań przewidzianych w projekcie.

Pomorski Zespół Parków Krajobrazowych

ul. Poniatowskiego 4a

76-200 Słupsk

pieczęć firmowa Beneficjenta

15.07.2025

data

.....

podpisy i pieczętki imienne osób reprezentujących Beneficjenta

Opinia pracownika monitorującego WFOŚiGW w Gdańsku:

Akceptuję/nie akceptuję¹ sprawozdanie z realizacji zadania (jeżeli dotyczy)

Planowany efekt rzeczowy został¹ / nie został¹ osiągnięty

Rekomenduję¹ / nie rekomenduję¹ uzasadnienie przyczyn wystąpienia rozbieżności pomiędzy efektem rzeczowym planowanym do osiągnięcia, a rzeczywiście osiągniętym

Planowany efekt ekologiczny został / nie został¹ osiągnięty

Rekomenduję¹ / nie rekomenduję¹ uzasadnienie przyczyn wystąpienia rozbieżności pomiędzy efektem ekologicznym planowanym do osiągnięcia, a rzeczywiście osiągniętym

Uwagi:

Pracownik monitorujący (data, podpis)Kierownik Działu (data, podpis)

Uwaga!

1. Osiągnięte i potwierdzone w formularzu przez Beneficjenta efekty rzeczowe i ekologiczne podlegają analizie na etapie rozliczenia umowy o dofinansowanie.
2. Fundusz może wypowiedzieć umowę o dofinansowanie w przypadku, gdy zadeklarowane efekty rzeczowe i/albo ekologiczne zadania nie zostały osiągnięte.
3. Więcej informacji nt. monitorowania efektów i dopuszczanych przez Fundusz rozbieżności pomiędzy efektami planowanymi do osiągnięcia, a rzeczywiście osiągniętymi można znaleźć na stronie www.wfos.gdansk.pl.

¹ niepotrzebne skreślić